

Alphonse de Lamartine

PRVO ŽALOVANJE

Na šumni obali, kjer morje Sorentsko
 oranževcem k vznožju valove valí,
 stoji tik stezíce pod séčo dišečo
 neznamen nagrobnik, pogreznjen v molčečo
 pozabo sveta in ljudi.

Na njem je ime, ki ga skriva levkója,
 ime, ki ga več ne izreče nihčè.
 Le včasih še kdo, ki gre mimo, razpre
 zelenje, razbere staróst in presoja
 s solzámi v očeh v sive črke zazrt:
 »Da, v šestnajstem letu! Prekmalu za smrt!«

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
 Naj veter ječí in vodovje mrmra;
 vrníte se, žalostne misli, vrníte,
 a sanj si želim, ne solzá!

Da, v šestnajstem letu! – In šestnajsto leto
 ni níkdar blestelo na lepših laseh
 in níkdar še ni to obrežje razgreto
 odsevalo v lepših, bolj milih očeh!
 Le jaz jo še gledam, vso takšno, vso živo,
 kot v duši – kjer nič ne umre – še prebiva.
 Vsa živa! Kako na obrežni steži
 ob srečanju prvem mi gleda v oči,
 kakó črni kodri ji v sapi drhtijo,
 kakó ji prek lic sence jader polzijo,
 ko slatno vsrkava vonj sveže noči
 in nočnega ribiča pesem lovi;
 kako mi pokaže na luno rumeno
 kot rožo noči v dnu neba razcveteno
 med peno srebrno – in pravi: »Zakaj
 v vsem stvarstvu in v meni ta silni sijaj?
 Še níkdar lesk polj sredi morske sinjine,
 še níkdar te zlate pribrežne sipine,
 ta gora, ki vrh v dnu vodá ji miglja,
 zalivčki v objemu gozdov in neba,
 blišč brega, spev z mórja – še níkdar popreje
 vse to ni prevzelo mi duše močnejše!
 Zakaj prav nocoj sanjam srečo srca?

Mi v srcu morda nova zvezda je vzšla?
Pa tebi, povej, se je noč v vašem kraju
brez mene blestela v prav takšnem sijaju?«
S pogledom na mater, sedečo ves čas
ob nama, h kolenom je skrila obraz.

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
Naj veter ječi in vodovje mrmra;
vrnite se, žalostne misli, vrnite,
a sanj si želim, ne solzá!

Kako ji iz duše je čistost sijala!
Kako brez vseh senc so bile nje oči!
Še jezerce Némi, brez gubice vala,
prozorno je manj in manj jáсно blesti.
Iz duše si misli ji bral brez zapreke;
saj níkdar niso zakrile ji veke
v nedolžnosti čisti sijočih zenic;
in skrb še ni stkala ji gubic prek lic.
Bila je kot vragec; izziv, ki se smeje,
ki žalost nam z ust prepodi ga pozneje,
ni z ustnic razprtih ji níkdar splahnel,
kot mavrica v soncu na njih je žarel.
Obrazek njen krasni poznal ni še mraka,
ni čezenj še zdrsnila senca oblaka;
korak njen brezskrbni, umerjen, stasit,
je nihal kot val, ki na njem niha svit;
in njeno čebljanje, kot zvonček veselo,
ta glasba te duše, ki vse v njej je pelo,
te duše otroške pojoči odmev,
se sluhu potoček veselja je zdel.

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
Naj veter ječi in vodovje mrmra;
vrnite se, žalostne misli, vrnite,
a sanj si želim, ne solzá!

V srce sem kot prva se vtisnil ji slika,
kot svit, ki se prvi v očeh zasvetlika.
Odtlej ni bilo ji ničesar več mar –
ljubezen postala edina je stvar.
Zdaj bil sem ves njen, bil delček nje same;
vse našla je v meni; bil del sem omame
svetá, ki uklet migotal je pred njo,
del sreče na zemlji in up za nebo.

Ne dni in ne milj ni več v misli jemala,
 sedanost jo vase prav vso je vsesala,
 njen čas brez spomina je bil pred menoj,
 vsa njena prihodnost *sestanek nocoj*.

Predala se vsa je Naravi in njeni
 milini do naju; in molitvi iskreni,
 ki z rádstjo v srcu, ne v stiski srca,
 k oltarju jo s cvetjem razsipat je šla.
 Še mene za róko ročica nje mila
 je v cerkev kot pridnega fantka vodila,
 da tam mi šepetne: »Ah, móli še ti!
 Brez tebe ne vem, kaj mi Bog govori.«

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
 Naj veter ječí in vodovje mrmra;
 vrníte se, žalostne misli, vrníte,
 a sanj si želim, ne solzá!

Glej, tamkaj v kotanji studenčnica živa
 med nizkim obrežjem se v jezerce zliva,
 vse modro in bistro v zavetrju smrek,
 na varnem pred sušo poletnih pripek!
 V bleščečo gladino labod zapikuje
 žolt kljun in bežeče valove dviguje,
 ne da bi kalil jo z motnjavami dna –
 in ziblje se sredi večernih zvezdá . . .
 A če poiskát se drug ribnik nameni,
 z udarci peruti gladino razpeni,
 da v lesku nemirnem ugasne nebo
 in perje in puh pomračita vodó –
 tako, kot bi jastreb laboda odnesel
 in smrtne sledove po vodi raztresel –
 in blato se dvigne in vódo skalí
 in jezerce sinje ves čar izgubi.
 Takó, ko odšel sem, je mrla v nesreči;
 žar v njej je ugasnil in plamen medleči
 se vdano je dvignil za zmerom v nebo;
 prihodnosti zanjo nič več ni bilo;
 ni v mukah med upi in dvomi venela
 in ni po življenju kljub mukam hlepela;
 na dušek izpila je kupo gorja
 in v prvem ihtenju za zmerom odšla;
 kot ptiček, ki v mraku sam vase se zvije
 in glávico pod perutničko si skrije,

si v nemi obup je odela srce
in tiho zaspala; žal, v svitanju dné.

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
Naj veter ječí in vodovje mrmra;
vrnite se, žalostne misli, vrnite,
a sanj si želim, ne solzá!

Že pétnajst let v glinasti postelji sniva;
gomile ji solza nič več ne obliva –
pozaba, ta druga smrt, je že vsevprek
zabrisala stêzo, ki vodi v njen breg;
nihče več ne stopi v njen vrtec pokôja,
nihče ne pomóli več . . . le misel moja,
ki vrača v daljave minulih se let
in vse, ki že ni jih, v spomin kliče spet
in toži, ko zbira mi dragih število,
da toliko zvezd mi je že ugasnilo.
A ona je prva bila in njen sij
še zmerom mi v srcu ljubeče žarí.

A kaj bi se vračal v prizore prežíte?!
Naj veter ječí in vodovje mrmra;
vrnite se, žalostne misli, vrnite,
a sanj si želim, ne solzá!

Narava v spomin ji je grm pognala:
bled trnovec, glej, porodila je skala;
zveržen od sap, od pripek izsušen,
kot venec pogrebni na grobu puščen,
poganja iz skal, a ne daje jim hlada;
prah s ceste na lističe redke mu pada;
povešene veje do tal mu visé,
zob kôzic končiče jim sproti objé;
spomladi kot sneg belo cvetje odpre se
za dan ali dva, toda piš ga odnese
še prej kot do konca vonjave razda,
takó kot mladost, ki jo smrt pokonča.
Pod ptičkom, glej, trnova vejica niha,
otožna je pesem njegova in tiha.
Oh, cvet, ki te čas je utrgal, povej,
ni kje še kak svet, kjer cvetiš, kot si prej?

Vrnite, o, misli, se v čase prežíte!
Vaš tožni spomin je tolažba srca;

zazrite se v dušo mi, misli, zazrite,
srce mi je polno, želim si solzá.

Prevedel Janez Menart

POJASNILA:

morje Sorentsko – morje pred mestecem Sorento v Neapeljskem zalivu, *prizore prežite* – ki sem jih preživel, preživete, preživele. *lesk polj sredi morske sinjine* – polj na Procidi in Ischiji, dveh otočkah v Neapeljskem zalivu. *v vašem kraju* – doma v Franciji. *s pogledom na mater itd.* – v južnih italijanskih mestih, zlasti še tedaj, ni bilo misliti, da bi dva mlada, ki še nista bila zaročena, lahko posedala naokrog sama. *jezerce Nemi* – jezerce pri Rimu, ki je v antičnih časih slovelo po svoji čisti vodi, posvečeno Diani. *prepodi ga pozneje* – v življenju, ko se nas lotijo skrbi in nadloge. *žal, v svitanju dne* – v rani mladosti, stara 16 let.